

Справа “Кметті проти Угорщини” (Kmetty v. Hungary)

У рішенні, ухваленому 16 грудня 2003 року у справі “Кметті проти Угорщини”, Суд постановив, що

- мало місце порушення ст.3 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції, Суд призначив сплатити заявнику 4700 євро як компенсацію моральної шкоди і 1300 євро у відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявник, Агостон Кметті, є громадянином Угорщини, народився 1946 року і проживає у м. Будапешті. Він має ліцензію продавця і працює на міському ринку в Будапешті.

22 грудня 1998 року у зв’язку з небезпекою вибуху поліція наказала усім покинути приміщення міського ринку. Заявник та кілька інших осіб відмовилися виконати наказ поліції. Після невдалих спроб переконати заявника покинути приміщення, працівники поліції вирішили допровадити його до поліцейського відділку через відмову виконати їхній наказ.

Заявник стверджував, що працівники поліції схопили його у такий спосіб, що він упав на землю. Натомість Уряд стверджував, що заявник упав сам. За твердженнями п. Кметті, його вивели за межі будинку в кайданках, заштовхнули у патрульну машину і били під час допровадження до поліцейського відділку. Через те, що у заявника на обличчі і на зап’ястях були синці, по прибутті до відділку до нього було викликано лікаря. Заявник нічого не сказав лікарю про те, що з ним неналежно поводитись.

Заявник стверджує, що його завели у підвал поліцейського відділку, де щонайменше чотири полісмени безперестанку били його. А згодом, десь приблизно за три години до звільнення, заявника було поміщено у камеру. Увечері того самого дня заявник пройшов медичне обстеження у Національному інституті травматології і Центральному інституті стоматології.

Після того, як заявник звернувся із заявою про те, що стосовно нього мало місце неналежне поводження та незаконне затримання, слідчі заслухали його покази, покази його родичів та кількох інших свідків. У медичному висновку, складеному у березні 1999 року на підставі огляду заявника, що проводився на запит відповідних державних органів, стверджувалося, що три порізи на тілі на той час ще не загоїлися, а на зап’ястях і на животі проступали синці.

Дійшовши висновку про неможливість встановлення, чи тілесні ушкодження, виявлені у заявника, були наслідком опору, котрий він чинив працівникам поліції, слідчий відділ заккрив справу.

Зміст рішення Суду

Покликаючись на ст. 3 Конвенції, заявник скаржився на поводження працівників поліції щодо нього та на відсутність ефективного розслідування їхньої поведінки.

Суд зауважив, що лише окремі із ушкоджень, про які стверджував заявник, були підтверджені судовим експертом-медиком, проте ці ушкодження відповідали рівню тяжкості, який дає підстави кваліфікувати спричинення тілесних ушкоджень як неналежне поводження у сенсі ст.3 Конвенції. Суд відтак мав переконатися, чи можна вважати державу відповідальною за заподіяння заявнику тілесних ушкоджень.

Оскільки ані медексперт, ані Уряд не оспорювали те, що тілесні ушкодження були заподіяні заявнику 22 грудня 1998 року, справедливо було припустити, що ушкодження виникли у зв’язку із перебуванням заявника у поліцейському відділку.

Суд зазначив, що окремі свідки розповіли, що поліцейські силоміць вивели заявника із приміщення ринку на вулицю. Проте, на думку медексперта, описані дії працівників поліції мали б імовірно призвести до інших тілесних ушкоджень, аніж ті, що були виявлені у заявника. Крім того, з показів очевидців не можна зрозуміти, чи заявник сам упав, чи він впав внаслідок поштовхів з боку працівників поліції, коли ті його затримували. Жоден зі

свідків не вказав також і на те, що працівники поліції завдали ударів заявнику. Врешті-решт у висновку медексперта, що був складений на запит слідчих, котрі вели розслідування, не містилось інформації, яку б можна було розглядати як підтвердження скарг заявника на те, що його безперестанку били у патрульній машині дорогою до поліцейського відділку і після прибуття – вже у самому приміщенні відділку.

Суд визнав, що з наявних у його розпорядженні доказів не можна було встановити, чи справді ушкодження на тілі заявника виникли внаслідок перевищення працівниками поліції меж застосування сили, необхідної для подолання опору з боку затримуваної особи під час затримання. Також не можна було з'ясувати, чи ушкодження були заподіяні під час допровадження заявника до поліцейського відділку чи у самому приміщенні відділку.

Проте Суд дійшов висновку, що взяті у сукупності свідчення медиків, покази самого заявника та факт, що його тримали у поліцейському відділку впродовж більш як трьох годин, давали підстави для підозри, що заявник справді міг зазнати шкоди від дій поліцейських.

Суд вкотре зазначив, що у випадках, коли особа заявляє про те, що вона потерпіла від брутальних дій поліції чи інших осіб, що перебувають на державній службі, тобто стверджує про порушення ст. 3 Конвенції, органи влади зобов'язані провести ефективне розслідування, котре б могло привести до встановлення і покарання винних. Хоча й з даного питання компетентними органами й було порушено справу за скаргою заявника, проте у Суду виникли сумніви стосовно того, чи справді розслідування було достатнім та ефективним. Суд визнав за прикрий той факт, що не було проведено допит лікаря, який оглянув заявника відразу після допровадження його до поліцейського відділку. У розпорядженні відповідних державних органів знаходився лише висновок лікаря, у якому з очевидних причин не згадувалося про те, чи тілесні ушкодження у заявника були виявлені відразу після його допровадження до поліцейського відділку, чи пізніше. Під час надання заявником показів у справі, порушеній за його скаргою, йому було пред'явлено до впізнання фотокартки, на яких він упізнав лише двох поліцейських. Проте, як вбачається з матеріалів справи, серед пред'явлених фотокарток не було знімки третього працівника поліції, котрий взяв участь у затриманні заявника. Крім того, Суд зазначив, що матеріали справи не вказували на те, що було проведено допит працівників поліції, підозрюваних у заподіянні тілесних ушкоджень заявнику. Суд вказав, що цей незрозумілий недолік розслідування позбавив заявника можливості оспорити версію подій, викладену поліцейськими.

Зважаючи на зазначені обставини, що свідчать про відсутність належного та ефективного розслідування, Суд постановив, що мало місце порушення ст. 3 Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.